

Elintarviketeollisuusliitto ry
4.5.2026

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

HE 47/2026 vp

Elintarviketeollisuusliiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, jätelain kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä liittyen EU:n vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin kansalliseen toimeenpanoon.

EU:n vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin tavoitteet harhaanjohtavan markkinoinnin ehkäisemiseksi ovat lähtökohtaisesti tarpeellisia ja kannatettavia. Elintarvikepakkausissa käytetään laajasti tuotteiden ja raaka-aineiden alkuperään, sisältöön ja hankintaketjuihin liittyviä merkintöjä. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuluttajat voivat luottavaa ympäristöväittämiin ja kestävyysmerkintöihin. Sääntelyn tulee kuitenkin olla selkeää ja oikeasuhtaista, jotta ei käytännössä heikennetä kuluttajien tiedonsaantia tai vaikeuteta erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksia viestiä vastuullisuustyöstään ilman kohtuuttomia kustannuksia.

Kansallisen siirtymäajan on huomioitava myös valmistava teollisuus

Direktiivin soveltamisala on laaja ja sen vaatimukset koskevat kaikenkokoisia yrityksiä. Erityisesti kestävyysmerkintöjä ja ympäristöväittämiä koskevat vaatimukset edellyttävät yrityksiltä koko valikoiman läpikäymistä ja laajoja pakkausmuutoksia. Pakkausten päivittäminen on ruokia ja juomia valmistavalle teollisuudelle merkittävä lisäkustannus ja sen toteuttaminen vie käytännössä useita kuukausia. Esimerkiksi syksyllä kauppoihin toimitettavien tuotteiden pakkausmateriaalit ovat pääosin tilattu ja tuotteita valmistetaan jo nyt.

ETL on esittänyt painavan huolen direktiivin toimeenpanon tiukan soveltamisajan ja tulkinnanvaraisuuksien vuoksi aiheutuvista kustannuksista varastoissa oleviin tuotteisiin ja pakkauksiin liittyen. Tämä uhkaa edelleen aiheuttaa kymmenien miljoonien eurojen tarpeettomia lisäkustannuksia kotimaisille elintarvikealan yrityksille sekä laajamittaista käyttökelpoisten pakkausten hävittämistä. Kustannusvaikutukset vaihtelevat yksittäisissä

yrityksissä kymmenistä tuhansista euroista jopa miljooniin euroihin riippuen yrityksen koosta ja tuotevalikoiman laajuudesta.

Hallituksen esityksessä säädetään soveltamisalaltaan rajatusta kuuden kuukauden siirtymäajasta myöhemmin annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Kansallinen siirtymäaika on askel oikeaan suuntaan. Se helpottaa nyt esitetyn kaltaisen erityisesti kaupan alaa, mutta unohtaa valmistavan kotimaisen teollisuuden. Jotta siirtymäaika vastaisi myös valmistavan teollisuuden tuotantoon ja pakkausketjuihin liittyviä käytännön realiteetteja, sen tulisi ETL:n näkemyksen mukaan koskea myös siirtymäaikana markkinoille saatettavia tuotteita. Tämä on välttämätöntä, jotta teollisuuden varastossa olevat tuotteet voidaan myydä ja jo hankitut pakkausmateriaalit käyttää hallitusti loppuun.

Ilman riittävää siirtymäaikaa on todellinen riski, ettei tuotteille ole saatavissa lainsäädännön mukaisia pakkauksia nykyisellä aikataululla, mikä voi johtaa toimituskatkoksiin. Käytännössä ratkaisu edellyttäisi, että tuotteita saa myös valmistaa ja saattaa markkinoille vanhoilla pakkausmateriaaleilla vähintään 1.1.2027 asti ja myydä aina 27.3.2027 asti.

ETL huomauttaa, että lainsäädännön muutokset osuvat ajankohtaan, jossa elintarvikealan yritysten kustannuspaineet ovat jo muutenkin korkealla ja pakkausmateriaalien saatavuuden osalta on haasteita Hormuzinsalmen geopolittisen tilanteen vuoksi. Häiriöt ovat johtaneet jo nyt merkittävään muoviraaka-aineen kustannusten nousuun, toimitusaikojen pidentymiseen ja raaka-aineiden saatavuuden heikkenemiseen. Tämä korostaa entisestään tarvetta välttää sääntelyratkaisuja, jotka aiheuttavat alalle äkillisiä ja tarpeettomia lisäkustannuksia tai vaarantavat toimitusketjujen toimintavarmuuden.

Säännösten soveltamisessa edelleen avoimia kysymyksiä

Hallituksen esityksen kohdassa "*Vaikutukset elinkeinoharjoittajiin*" todetaan, että kestävyysmerkinnän määritelmään liittyvän tietyn tulkinnanvaraisuuden vuoksi joidenkin nykyisin käytössä olevien merkintöjen osalta on vielä epävarmuutta siitä, tulevatko ne kestävyysmerkinnän määritelmän piiriin vai eivät. Elintarvikealan yritysten näkökulmasta on esimerkiksi edelleen epävarmuutta siitä, luetaanko useat suomalaisten kuluttajien hyvin tuntemat merkinnät direktiivin mukaisiksi kestävyysmerkinnöiksi. Tällaisia merkintöjä ovat esimerkiksi Hyvää Suomesta- ja Avainlippu-merkki sekä ruokavalioon liittyvät vegaaninen-merkinnät.

Tulkinnanvarainen sääntely lisää riskiä siitä, että yritykset välttävät kokonaan tiettyjen kestävyysmerkintöjen ja ympäristöväittämien käyttämistä. Tällöin kuluttajat jäävät kokonaan ilman tietoa tuotteiden ympäristö- ja yhteiskuntavaikutuksista, ja vaikutus voi olla direktiivin tavoitteiden vastainen. Erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset, joilla on rajallisemmat resurssit ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden käyttöön, saattavat kohonneen sääntelyriskin vuoksi jättää markkinoimatta tuotteitaan väittämin ja merkinnöin, mikä heikentää kilpailun tasapuolisuutta ja sisämarkkinoiden toimintaa. Selkeä ja ennakoitava ohjeistus on yritysten oikeusvarmuuden lisäksi myös kuluttajien etu.

Kestävyysmerkinnän määritelmä sisältyy kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa annetun asetuksen säädösmuutokseen, mistä syystä tarkempaa soveltamisalaa ja tulkintaohjeita ei sisälly

hallituksen esitykseen. Oikeusministeriön työryhmän mietintöön 2025:48 kuluttajansuojalain uudistamisesta vihreän siirtymän edistämiseksi kuuluu valtioneuvoston asetuksen perustelumuistiolounnos, johon sisältyvät säännöskohtaiset perustelut, joiden yhteydessä selvennetään asetukseen liittyviä tulkintakysymyksiä koskien muun muassa kestävyysmerkintöjä. Lopulliseen valtioneuvoston asetuksen perustelumuistioon tulisi selkeästi kuvata, millaiset merkinnät katsotaan kestävyysmerkinnöiksi ja mitkä jäävät sen ulkopuolelle, jotta soveltaminen olisi yrityksille yksiselitteistä. Perustelumuistiolounnoksessa todetaan, että yksinomaan hyödykkeen kotimaisuuden ilmaisevaa merkintää ei olisi pidettävä määritelmän mukaisena kestävyysmerkintänä. Samalla kuitenkin todetaan, että hyödykkeen alkuperää ja tuotesisältöä koskevilla merkinnöillä voidaan pyrkiä viestimään myös ympäristö- tai yhteiskunnallisia ominaisuuksia.

ETL pitää tärkeänä, että selkeästi faktoihin perustuvat alkuperää tai ruokavaliota koskevat, ja suomalaisten kuluttajien hyvin tuntemat, merkinnät voidaan jatkossakin esittää ilman raskasta hallinnollista taakkaa tai oikeudellista epävarmuutta. Tältä osin olisi perusteltua täydentää muistiota konkreettisilla esimerkeillä erityisesti kotimaisuuteen ja ruokavalioon liittyvistä merkinnöistä.

Lisäksi yleisen ympäristöväättämän osalta on tarpeen täsmentää, miten visuaalista kuvastoa arvioidaan, jotta yrityksiä ei aseteta kohtuuttomaan tilanteeseen, jossa neutraali kuvitus tai vakiintunut brändi-ilme voitaisiin tulkita yleiseksi ympäristöväättämäksi. Kansallisen valvovan viranomaisen selkeä ohjeistus vähentäisi epävarmuutta ja auttaisi varmistamaan, että väittämät ovat sekä kuluttajille ymmärrettäviä että yrityksille käytännössä toteuttamiskelpoisia.

Pakkauksia koskevaa sääntelyä on yhteensovitettava

Elintarvikepakkauksiin on tulossa merkittäviä muutostarpeita lähivuosina myös muun EU-sääntelyn, kuten esimerkiksi EU:n pakkauksia ja pakkausjätettä koskevan asetuksen, myötä. Tähän liittyen komission on määrä julkistaa ohjeistus uusista pakkauksiin tulevista kierrätysmerkinnöistä elokuussa 2026.

Toistuvien ja kustannuksiltaan merkittävien pakkausmuutosten välttämiseksi ETL korostaa tarvetta pakkauksia koskevien sääntelyvaatimusten ja aikataulujen yhteensovittamisesta. Sääntelyn ennakoitavuus ja johdonmukaisuus ovat keskeisiä edellytyksiä kotimaisten yritysten kilpailukyvyn turvaamiseen kansainvälisillä markkinoilla. Tämä korostaa entisestään riittävän siirtymäajan merkitystä myös vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin kansallisessa toimeenpanossa.

Lisätiedot:

Johtaja, vastuullisuus ja data, Satumaija Levón, satumaija.levon@etl.fi, 040 752 8537
Vastuullisuusasiantuntija Laura Aalto, laura.aalto@etl.fi, 040 525 0395

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY